

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Behbudiy M. Padarkush (drama). Toshkent: Cho'lpon NMIU, 1911.
2. Abdulla Avloniy. Turkiy guliston yohud axloq. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 1913.
3. Saidov A. O'zbekiston jadidchilik harakati tarixi. Toshkent: O'zR FA, 2002.
4. Vohidov H. Jadidlarning ijtimoiy-ma'rifiy faoliyati. Toshkent: Fan, 1998.
5. Shavkat Behbudiy. Mahmudxo'ja Behbudiyning ma'rifatparvarlik g'oyalari. Toshkent, 2023

PEDAGOGIK DIAGNOSTIKANING TA'LIM JARAYONIDAGI RO'LI

Ro'ziboyeva O'lmasoy Yo'ldosh qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Pedagogika fakulteti Pedagogika yo'nalishi 3-kurs talabasi.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada professional ta'lim yo'nalishi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik faoliyatida pedagogik diagnostika bilan shug'ullanishlari lozimligi bugungi kun talablaridan biri ekanligi yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *pedagogik diagnostika,shaxs,innovatsiya,individual yondashuv,baholash va tahlil qilish,pedagogi texnologiya,psixologiya*

KIRISH

Respublikamiz ta'lim tizimida o'quvchilarning aqliy rivojlanishini diagnostika qilish, ta'limning samaradorligini oshirish va o'quvchilarni individual yondashuv bilan qo'llab-quvvatlashda pedagogik diagnostika muhim rol o'ynaydi.

Pedagogik diagnostika – bu o'qituvchining o'quvchilarni baholash va tahlil qilish jarayonida qo'llaniladigan ilmiy va amaliy usullar tizimi bo'lib, uning asosiy maqsadi o'quvchilarning bilim darajasi, qobiliyatlari, psixologik

xususiyatlari va o'zaro munosabatlarini aniqlashdan iborat. Pedagogik diagnostika ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida yanada samarali muloqot o'rnatish va ta'lim jarayonining individual yondashuvini amalga oshiradi. Pedagogik diagnostikaning rivoji psixologik diagnostika bilan bog'liq va bevosita uning negizida yuzaga kelgan. (1) Pedagogik diagnostika ta'lim samaradorligi, ish mazmuni, olib borilgan pedagogik faoliyatni tahlil qilishda katta ahamiyatga ega bo'lib, ilg'or ta'lim muassasalarida bu ish uslubiy muvaffaqiyatli tarzda amalga oshirilmoqda.

Psixologik diagnostikaning o'zi XIX asrning oxiri va XX asrning boshlarida psixologiya sohasida olib borilgan qator tadqiqotlarning g'oyalariga asoslangan holda mustaqil fan sifatida shakllana boshladi. So'nggi yillarda ta'lim va tarbiya amaliyotida pedagogik jarayon, holat, hodisalarni tashxislashga alohida e'tibor qaratilmoqda. (2) Binobarin, tashxislash pedagogik jarayon, holat, hodisalarning mavjud holatidan kelib chiqqan holda istiqbol vazifalarni belgilash imkonini beradi. Ta'limda pedagogik diagnostika - ta'lim-tarbiya faoliyatida uning sifat va samaradorligini aniqlab beruvchi amaliyot bo'lib, unda erishilgan muvaffaqiyat va muvaffaqiyatsizlikni ko'rsatib beradi va uning takomillashtirish imkoniyatini ochib beradi. U dars jarayonida, ta'lim sub'ektlari faoliyatida, pedagogik texnologiyalarni qo'llash jarayonida ham muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik diagnostika o'quvchi-talabaning o'zlashtirishi, o'qishdagi qiyinchiliklarini, uning o'qishiga ta'sir qilayotgan ijtimoiy, oilaviy omillarni o'rganishga yo'naltiriladi. Diagnostikaning natijalari esa ta'lim-tarbiya jarayonini to'g'ri rejalashtirish, yo'l qo'yilgan xatolarni tuzatish, psixologik-pedagogik profilaktika ishlarini olib borish imkonini beradi.

Pedagogik diagnostikaning ta'lim jarayonidagi ahamiyati

Pedagogik diagnostikaning ta'lim jarayonidagi ahamiyati juda katta. U quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi:

- ta'limning samaradorligini oshirish – pedagogik diagnostika orqali o'quvchilarning muvaffaqiyatlarini tahlil qilib, o'qituvchi ta'lim jarayonini yanada samarali qilish uchun zaruriy o'zgartirishlarni amalga oshiradi.

-o'quvchilarga individual yondashuv – har bir o'quvchining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olib, ta'lim jarayoni har bir o'quvchiga moslashtiriladi. Bu o'quvchilarning muvaffaqiyatini oshiradi.

-o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi muloqotni yaxshilash – pedagogik diagnostika o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni kuchaytiradi, chunki bu usul o'qituvchiga o'quvchilarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

-pedagogik yondashuvning rivojlanishi – o'qituvchilar pedagogik diagnostika yordamida o'z pedagogik yondashuvlarini tahlil qilib, ularni takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.(3)

Bugungi kunda psixologik-pedagogik diagnostikaning o'rnini, ahamiyati qanchalik katta ekanini hech kim inkor qilmaydi Individual yondashish, o'quvchi va talabalarining individual xususiyatlarini o'rganish shart ekanligi bir qancha davlat hujjatlarda ham aks ettirilgan. Pedagogik diagnostika pedagogika va psixologiya fanlarining oralig'idagi soha bo'lib, o'quvchi-talaba shaxsini, uning individual xususiyatlari, rivojlanish dinamikasi va ularga ta'sir qiluvchi omillarini o'rganadi. Pedagogik diagnostika ta'lim samaradorligi, ish mazmuni, olib borilgan pedagogik faoliyatni tahlil qilishda katta ahamiyatga ega bo'lib, ilg'or ta'lim muassasalarida bu ish uslubiy muvaffaqiyatli tarzda amalga oshirilmoqda. Shu asosda yutuqlar mustahkamlanib, yo'l qo'yilgan kamchilik va nuqsonlarni tahlil qilish asosida bosh strategik yo'nalishlar belgilab olinmoqda.

Mamlakatimizda ma'naviy-ma'rifiy ishlarning bugungi holati uzluksiz ta'lim tizimi ishtirokchilari: o'qituvchilarning o'zaro munosabatiarga kirishishi, pedagogik faoliyatni oqilona tashkil etish yo'llarini o'rganishni, umumiy o'rta ta'lim maktablari, litsey, kollej o'quvchilari, oliy ta'lim tizimida tahsil oluvchi talabalarining qobiliyatlari, iqtidori, bilimlarini o'zlashtirish hamda tarbiyalanganlik darajasini tashxis qilish yo'llari, vositalarini aniqlash; ta'lim-tarbiyaviy bosqichlararo uning uzviylik va uzluksizligini ta'minlaydigan metodikani yaratish, o'quv jarayonini tashkil etish hamda mazmunini boyitish zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik diagnostika ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirish va o'qituvchining pedagogik faoliyatini yaxshilash uchun muhim vosita bo'lib

xizmat qilmoqda. Bu jarayon o'qituvchiga o'quvchilarning bilim darajasini, psixologik va emotsional holatini aniqlash imkonini beradi, shu bilan birga, ta'lim jarayonini yanada individualizatsiyalashga yordam beradi. Shu sababli, pedagogik diagnostika zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan. Pedagogik diagnostika ta'limni boshqarishda muhim ahamiyatga ega. U o'quv-tarbiya jarayonini yaxshilashga xizmat qiladi, ta'lim-tarbiya jarayonini to'g'ri tahlil etadi, ta'limiy faoliyat natijasida erishilgan samaralarni xolislik bilan belgilab beradi, yo'l qo'yilgan kamchilik va nuqsonlarni bartaraf etishga yordam beradi, pirovard natijada ta'limning takomillashib borishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Boshqacha qilib aytganda, pedagogik diagnostika orqali ta'lim ob'ekti, ta'limiy tushunchalar qaydarajada o'zlashtirilganligi tahlil etiladi, o'quv kursi va o'quv dasturlarining o'zlashtirish darajasi baholanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent: O'zbekiston.
2. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. -Toshkent: O'zbekiston.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston", 2017.
4. Pedagogika nazariyasi va tarixi. 1-qism. Pedagogika nazariyasi/
M.X. Toxtaxodjayeva va boshqalar. Prof. M.X. Toxtaxodjayevaning umumiy tahriri
ostida. -Toshkent:
5. D.O. Ximmataliyev, S.B. Allayarova, D. Xalmatova, R.R. Karimov, I.N. Buxorov, Sh.V. Usmonov, M.O. Xakimova. Pedagogik diagnostika va korreksiya O'quv qo'llanma. – Toshkent.